

Regeringens proposition

2004/05:92

Ändrade avgifter för insättningsgarantin

Prop.
2004/05:92

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 24 februari 2005

Göran Persson

Sven-Erik Österberg
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas frågan om avgiftsuttaget för banker och andra institut som omfattas av insättningsgarantin. Det sammanlagda årliga avgiftsuttaget för instituten föreslås låsas fast till den nuvarande miniminivån, dvs. 0,1 procent av de garanterade insättningarna. Det innebär att kravet på höjning av den sammanlagda avgiften, när den målsatta nivån på de behållna avgiftsmedlen inte uppnåtts, tas bort. Den målsatta nivån är 2,5 procent av de garanterade insättningarna.

Syftet med förslagen är att undvika en höjning av garantiavgiften vid flytt av större bestånd av insättningar till det svenska insättningsgarantisystemet. Sådana förflyttningar kan förväntas ske mot bakgrund av den ökade graden av integration på de finansiella marknaderna inom EU.

Frågorna om konsekvenserna för insättningsgarantin vid omstruktureringar av gränsöverskridande verksamhet inom EU har särskilt aktualiserats genom europabolagsförordningens ikraftträdande. Den nya företagsformen europabolag underlättar för ett institut att bedriva verksamhet i flera olika länder genom en filialstruktur.

Vidare kan konstateras att insättningsgarantin är föremål för en omfattande översyn av Insättningsgarantiutredningen. I utredningsuppdraget, som skall redovisas senast den 28 februari 2005, har bl.a. ingått att se över principerna för avgiftsuttaget och vilka konsekvenser en ökad gränsöverskridande verksamhet inom den finansiella sektorn får för insättningsgarantin. Större förändringar av avgiftsuttaget eller en mer genomgripande förändring av lagen om insättningsgaranti är därför inte motiverade innan utredningens förslag har remissbehandlats och beretts inom Regeringskansliet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	6
4	Bakgrund	7
4.1	EG-direktivet om system för garanti av insättningar	7
4.2	Den svenska insättningsgarantin.....	8
4.3	Europabolagsförordningen.....	8
4.4	Insättningsgarantiutredningen.....	9
5	Överväganden avseende avgiftsuttaget för insättningsgarantin	10
6	Ikraftträdande	14
7	Ekonomiska konsekvenser	15
8	Författningskommentar	16
	Bilaga 1 Förteckning över remissinstanser	17
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 februari 2005	18
	Rättsdatablad.....	19

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2004/05:92

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti

Prop. 2004/05:92

Härigenom föreskrivs¹ att 12 och 13 §§ lagen (1995:1571) om insättningsgaranti skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §²

Varje institut som omfattas av garantin skall betala en årlig avgift till nämnden. Avgiften för ett år grundas på institutens insättningar vid utgången av närmast föregående år, till den del insättningarna omfattas av garantin.

Institutens sammanlagda avgifter för ett år skall uppgå till ett belopp som motsvarar 0,1 procent av insättningarna, *om de behållna avgiftsmedlen sammanlagt uppgår till ett belopp som motsvarar minst 2,5 procent av insättningarna.*

Om de behållna avgiftsmedlen sammanlagt uppgår till ett mindre belopp än som motsvarar 2,5 procent av insättningarna, skall de sammanlagda avgifterna för ett år tas ut med det belopp som krävs för att uppnå den nivån, dock lägst 0,1 procent och högst 0,3 procent av insättningarna.

Bestämmelserna i andra och tredje styckena behöver inte tillämpas när avgiften för ett enskilt institut

1. bestäms enligt 14 §,
2. bestäms genom omprövning enligt 27 § förvaltningslagen (1986:223), eller
3. efter överklagande bestäms av allmän förvaltningsdomstol.

Institutens sammanlagda avgifter för ett år skall uppgå till ett belopp som motsvarar 0,1 procent av insättningarna.

Bestämmelsen i andra stycket behöver inte tillämpas när avgiften för ett enskilt institut

1. bestäms enligt 14 §,
2. bestäms genom omprövning enligt 27 § förvaltningslagen (1986:223), eller
3. efter överklagande bestäms av allmän förvaltningsdomstol.

13 §³

Nämnden skall årligen bestämma hur stort belopp varje institut skall betala i avgift. Avgiften skall betalas inom en månad från dagen för beslutet.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 94/19/EG av den 30 maj 1994 om system för garanti av insättningar (EGT L 135, 31.05.1994, s. 5, Celex 31994L0019).

² Senaste lydelse 2000:815.

³ Senaste lydelse 2002:358.

Avgiften skall motsvara summan av institutets insättningar till den del de omfattas av garantin, multiplicerat med lägst 60 procent och högst 140 procent av det tal som tillämpas enligt 12 § andra eller tredje stycket. Avgiften skall bestämmas med hänsyn till institutets kapitaltäckningsgrad, beräknad enligt 2 kap. 1 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Dröjsmålsränta skall tas ut på avgifter som inte betalas i rätt tid, om det inte finns särskilda skäl mot det. Dröjsmålsränta skall beräknas för år enligt en räntefot som motsvarar den av Riksbanken fastställda, vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av åtta procentenheter.

Avgiften skall motsvara summan av institutets insättningar till den del de omfattas av garantin, multiplicerat med lägst 60 procent och högst 140 procent av det tal som tillämpas enligt 12 § andra stycket. Avgiften skall bestämmas med hänsyn till institutets kapitaltäckningsgrad, beräknad enligt 2 kap. 1 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

Den 8 oktober 2004 trädde förordningen (EG) nr 2157/2001 om stadga för europabolag (europabolagsförordningen) i kraft och skapade en ny europeisk associationsform, europabolaget. I samband därmed uppkom frågor om vad förordningen och en ökad finansiell integration skulle få för konsekvenser för insättningsgarantisystemet nationellt och i ett europeiskt perspektiv. Med anledning av detta har bl.a. en promemoria utarbetats inom Finansdepartementet (dnr Fi2004/5444). Promemorian tar upp frågor om koppling av avgiften för insättningsgarantisystemet till nivån på behållna avgiftsmedel.

Departementspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Fi2004/5444).

Insättningsgarantisystemet är samtidigt föremål för en genomgripande översyn av Insättningsgarantiutredningen som tillsattes den 26 februari 2004 och som skall redovisa sitt uppdrag senast den 28 februari 2005 (se dir. 2004:19 och avsnitt 4.4). Syftet med förslagen i promemorian är huvudsakligen att, i avvaktan på att utredningens förslag kan omsättas i lagstiftning, undvika en höjning av avgiften för insättningsgarantin vid flytt av större bestånd av insättningar till det svenska insättningsgarantisystemet.

Regeringen tar i denna proposition upp de frågor som behandlats i promemorian samt vissa frågor som väckts av remissinstanserna.

Lagrådet

Lagrådets yttrande över lagförslagen har inte inhämtats. Ändringarna rör visserligen frågor som faller under Lagrådets granskningsområde men ändringsförslagen innebär endast en mindre justering av avgiftsuttaget för insättningsgarantin. Lagrådets hörande skulle därmed sakna betydelse på grund av frågans enkla beskaffenhet.

Insättningsgarantin innebär att kunders insättningar på konto i banker, kreditmarknadsföretag och i vissa värdepappersföretag garanteras till ett visst belopp. Insättningsgarantisystemet infördes den 1 januari 1996 genom lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Lagen har sin grund i EG-direktivet om system för garanti av insättningar (94/19/EG), insättningsgarantidirektivet. Behovet av reglering inom EU på detta område har sitt ursprung i principen om en enda auktorisation av kreditinstitut med åtföljande etableringsfrihet. Den ökade graden av integration på de finansiella marknaderna inom EU har dock visat att det kan uppstå konsekvenser för och frågor kring insättningsgarantisystemen som inte uppmärksammades när insättningsgarantidirektivet tillkom. Detta har särskilt tydliggjorts genom ikraftträdandet av europabolagsförordningen och tillskapandet av möjligheten att slå samman bolag i olika EU-länder till ett europabolag.

4.1 EG-direktivet om system för garanti av insättningar

Insättningsgarantidirektivet föreskriver att varje medlemsstat är skyldig att upprätta ett eller flera system för garanti av insättningar. Direktivet innehåller minimiregler för sådana systems uppbyggnad och ianspråktagande. Systemet skall finansieras av kreditinstituten i medlemsstaten, men direktivet reglerar inte närmare hur denna finansiering skall utformas. Direktivet föreskriver även en lägsta garantinivå på 20 000 euro, men medlemsstaterna är fria att införa system som garanterar högre belopp.

Inom EU har en rad olika modeller för insättningsgarantiordningen utvecklats. Systemen skiljer sig åt mellan länderna både i fråga om finansiering och administration. I vissa länder finansieras systemet främst genom att avgifter tas ut efter det att ett ersättningsfall inträffat, medan andra länder tar in avgifter i förskott. Avgifter och ersättningsnivåer varierar också kraftigt mellan länderna. Systemen administreras i vissa länder av staten, medan andra länder har överlåtit administrationen till privata rättssubjekt. Någon fullständig harmonisering av medlemsstaternas nationella garantisystem har således inte skett. Direktivet tillämpas genom EES-avtalet även av Island, Liechtenstein och Norge.

Insättningsgarantidirektivet bygger på hemlandsprincipen och föreskriver att insättningsgarantin skall omfatta inte bara insättningar i den medlemsstat där institutet har sitt säte utan även insättningar i institutets filialer i andra EU- eller EES-länder. Direktivet stadgar även att utländska filialer, vars insättningar täcks av en lägre garantinivå i hemlandet, har rätt att ingå i värdlandets insättningsgarantisystem genom s.k. topping-up, för att säkerställa att insättningsgarantin inte används som konkurrensmedel av värdlandet.

När insättningsgarantin infördes år 1996 var det primära syftet att stärka konsumentskyddet, men insättningsgarantin skall även bidra till att stabiliteten i det finansiella systemet bevaras (prop. 1995/96:60 s. 30). Insättningsgarantin garanterar insättningar i banker, kreditmarknadsföretag och vissa värdepappersföretag upp till 250 000 kronor per insättare vid institutets konkurs. Garantin omfattar dock endast tillgodohavanden som är nominellt bestämda och tillgängliga för insättaren med kort varsel.

Det svenska insättningsgarantisystemet administreras av den statliga myndigheten Insättningsgarantinämnden och finansieras genom årliga avgifter från instituten. Avgifterna bekostar bl.a. nämndens administration av garantin. Resterande avgiftsmedel placeras för täckning av eventuella framtida ersättningsfall. Den årliga avgiften för instituten är beroende av nivån på behållna avgiftsmedel i förhållande till de garanterade insättningarna. Den målsatta nivån uppgår till 2,5 procent av insättningarna. Enligt 12 § lagen om insättningsgaranti skall avgiften uppgå till 0,1 procent av insättningarna vid utgången av närmast föregående år, om de behållna avgiftsmedlen sammanlagt uppgår till minst 2,5 procent av insättningarna. Om de behållna avgiftsmedlen understiger denna nivå, skall avgift tas ut med det belopp som krävs för att uppnå nivån, dock lägst 0,1 procent och högst 0,3 procent av insättningarna. Den 31 juli 2004 uppgick de behållna avgiftsmedlen till cirka 13,7 miljarder kronor, vilket motsvarar cirka 2,9 procent av de garanterade insättningarna. Avgiften sätts enligt gällande regelverk aldrig ned till noll, oavsett de behållna avgiftsmedlens storlek. Skälet till detta angavs vid systemets införande vara att avgiften är att betrakta som ersättning för ett garantiåtagande under en begränsad tidsperiod och därför skall anses vara förbrukad när denna tidsperiod förflutit, i likhet med en vanlig försäkringspremie. Dessutom ansågs det önskvärt att behålla möjligheten att genom riskrelaterade avgifter påverka bankernas beteende (se prop. 1995/96:60 s. 99). För det enskilda institutet är avgiftens storlek beroende av hur den egna kapitaltäckningsgraden förhåller sig till de övriga institutens inom insättningsgarantin (13 §). Avgiften för ett enskilt institut kan variera mellan 60 och 140 procent av den procentsats som enligt 12 § bestämts för det sammanlagda avgiftsuttaget.

I enlighet med EG-direktivet omfattar den svenska insättningsgarantin insättningar i filialer till svenska institut i andra EU- eller EES-länder. Direktivet innehåller inte några specifika regler om hur det skall förfaras vid övergång av institut eller större insättningsbestånd mellan olika länders insättningsgarantisystem. Lagen om insättningsgaranti har inte heller några särskilda regler för sådana situationer.

4.3 Europabolagsförordningen

Europabolagsförordningen och kompletterande svenska bestämmelser till den, bl.a. lagen (2004:575) om europabolag, trädde i kraft den 8 oktober 2004 (se prop. 2003/04:112). Ett europabolag skall vara en europeisk

associationsform för gränsöverskridande samverkan i aktiebolagsform. Ett europabolag måste ha sitt säte och huvudkontor i en och samma medlemsstat inom EU och kan enbart bildas av bolag som har verksamhet i två eller fler medlemsstater. Sätet för ett europabolag skall dock kunna flyttas från en medlemsstat till en annan utan att bolaget behöver avvecklas i det första landet och bildas på nytt i det andra. En europabolagsombildning får konsekvenser för tillsynen av kreditinstitut och andra finansiella företag. Tillsynsansvaret för ett finansiellt dotterbolag ligger på tillsynsmyndigheten i det land där dotterbolaget har sitt säte, medan tillsynsansvaret för en filial till ett europabolag ligger på hemlandsmyndigheten. En motsvarande ordning gäller även i fråga om insättningsgarantin eftersom insättningar i ett utländskt dotterbolag omfattas av insättningsgarantin i det land där dotterbolaget har sitt säte, medan utländska filialer omfattas av hemlandets garantisystem. Om två eller flera institut, som omfattas av garantisystem i olika länder, bildar ett europabolag kommer därför garantisystemet i det land där europabolaget har sitt säte att ta över hela ansvaret för de garanterade medlen i europabolaget.

I sitt remissvar över justitiedepartementets promemoria Europabolag (Ds 2003:15) påpekade Insättningsgarantinämnden de konsekvenser som europabolagsförordningen kan få för insättningsgarantisystemet. Nämnden uppmärksammade särskilt den ombildning till europabolag som planeras av Nordea och som beräknades vara slutförd tidigast under år 2005.

4.4 Insättningsgarantiutredningen

En särskild utredare har fått i uppdrag att göra en översyn av insättningsgarantisystemet med inriktning på att föreslå en framtida utformning av systemet (dir. 2004:19). Utredaren skall redovisa vilka effekter valet av garantimodell får för avgiftsuttag, fondstorlek och för hur garantiavgifterna bör fördelas.

Utredaren skall även se över frågor som rör investerarskyddet, varav vissa är gemensamma med insättningsgarantin, och föreslå hur de bör lösas. Utredaren skall dessutom analysera konsekvenserna för insättningsgarantin och investerarskyddet av den ökade integrationen av den finansiella sektorn inom EU.

Utredaren skall vid sin översyn därutöver särskilt överväga

- vilka placeringsregler som bör gälla för förvaltningen av medel som fonderas inom insättningsgarantisystemet,
- vilka typer av tillgångar som bör omfattas av insättningsgarantin och investerarskyddet,
- om nuvarande ersättningsnivåer bör ändras,
- under vilka förhållanden och när insättningsgarantin eller investerarskyddet får tas i anspråk för utbetalning av ersättning,
- hur obetalda avgifter skall hanteras av den som administrerar insättningsgarantin och investerarskyddet,
- reglerna för betalning av avgifter till investerarskyddet, samt
- hur verksamheterna med insättningsgarantin och investerarskyddet bör organiseras.

Uppdraget skall redovisas senast den 28 februari 2005.

5 Överväganden avseende avgiftsuttaget för insättningsgarantin

Prop. 2004/05:92

Regeringens förslag: Det sammanlagda årliga avgiftsuttaget för instituten som omfattas av insättningsgarantin låses fast till 0,1 procent av de garanterade insättningarna.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som inkommit med yttranden tillstyrker regeringens förslag till ett avgiftsuttag utan koppling till nivån på behållna avgiftsmedel. *Svenska Bankföreningen, Fristående Sparbankers Riksförbund* och *Finansförbundet* betonar att en höjning av avgiften i samband med en europabolagsombildning skulle kunna leda till betydande konkurrensnackdelar för svenska banker. Dessa remissinstanser samt *Fondbolagens förening, Svenska Fondhandlareföreningen* och *Företagarna* anför dessutom att avgiftsfrihet bör gälla för insättningsgarantin fram till dess att resultatet av Insättningsgarantiutredningens förslag kan genomföras i form av ett nytt insättningsgarantisystem. Svenska Bankföreningen och Fristående Sparbankers Riksförbund har därvid anfört att redan en avgift på 0,1 procent av de garanterade insättningarna innebär en konkurrensnackdel för svenska banker, t.ex. i jämförelse med danska banker som för närvarande inte betalar någon avgift för den danska insättningsgarantin. Svenska Bankföreningen konstaterar även att de behållna avgiftsmedlen för närvarande klart överstiger den målsatta nivån på 2,5 procent av insättningarna samt att den riskjustering som i dag sker av avgiften mot bakgrund av kapitaltäckningsgraden inte överensstämmer med externa riskbedömningar som t.ex. kreditrating.

Skälen för regeringens förslag

Effekter av en överflyttning av insättningar mellan olika länders garantisystem

Utgångspunkten för det nuvarande insättningsgarantisystemet är att det sammanlagda avgiftsuttaget för instituten inom insättningsgarantin är kopplat till en målsatt nivå för mängden behållna avgiftsmedel i förhållande till de garanterade insättningarna. De nuvarande bestämmelserna om insättningsgarantin bygger på sakförhållanden som i många avseenden förändrats sedan garantin infördes år 1996. En viktig aspekt av detta är den ökade graden av integration på de finansiella marknaderna inom EU. Avgiftens anknytning till den målsatta nivån på behållna avgiftsmedel i förhållande till insättningarna medför att avgiften för insättningsgarantin inte bara kan påverkas vid ett ersättningsfall utan även vid flytt av en större stock insättningar till eller från insättningsgarantisystemet. Den senare omständigheten beaktades inte vid garantins införande men har som ovan nämnts fått ökad relevans i och med den ökade finansiella integrationen inom EU och europabolagsförordningens tillkomst.

De effekter som kan uppstå till följd av att garantiansvaret för en insättningsstock flyttar mellan två länder kan illustreras med ett institut

som väljer att ombildas till europabolag och samtidigt övergår från en dotterbolagsstruktur till en filialstruktur. Om den nya banken väljer att förlägga verksamheten till Sverige skulle detta innebära att mängden garanterade insättningar ökar i det svenska insättningsgarantisystemet, eftersom insättningar i utländska filialer till ett svenskt institut garanteras av detta. Om insättningarna är av sådan omfattning att nivån på behållna avgiftsmedel i det svenska systemet därefter underskrider 2,5 procent av de garanterade insättningarna skulle det, med nuvarande regler, medföra att Insättningsgarantinämnden blir tvungen att höja avgiften för samtliga de institut som omfattas av insättningsgarantisystemet. Avgiftshöjningen påverkar således inte bara det institut som bildar europabolag utan även övriga institut som omfattas av garantin. Ett exempel på denna utveckling är Nordeakoncernens redan påbörjade process för ombildning av koncernstrukturen till ett europabolag med säte i Sverige. Ombildningen skall enligt uppgift vara slutförd tidigast under slutet av år 2005. Enligt preliminära beräkningar skulle en överflyttning av insättningarna i Nordeas finska, danska och norska verksamheter till det svenska insättningsgarantisystemet innebära att mängden behållna avgiftsmedel i förhållande till insättningarna i det svenska systemet minskar till en nivå som enligt nuvarande regler medför höjda avgifter för samtliga svenska institut.

Insättningsgarantiutredningen

Insättningsgarantiutredningen (se avsnitt 4.4) har till uppgift att ta fram ett förslag till framtida utformning av insättningsgarantisystemet. I detta uppdrag ingår att analysera konsekvenserna för insättningsgarantin av den ökade integrationen av den finansiella sektorn inom EU.

I utredningens uppdrag ligger såväl överväganden om avgiftens koppling till nivån på behållna avgiftsmedel som eventuella konsekvenser av flytt av stora insättningsstockar mellan det svenska garantisystemet och andra garantisystem inom EU. Utredningens arbete skall redovisas senast den 28 februari 2005. Därefter skall utredningens förslag remissbehandlas och beredas inom Regeringskansliet innan de kan läggas fram för riksdagen för beslut. Detta innebär att de effekter, som en utökad finansiell integration och europabolagsförordningen kan tänkas få för den svenska insättningsgarantin, kan komma att inträda innan förslag från Insättningsgarantiutredningen är möjliga att omsätta i lagstiftning.

Avgiften för insättningsgarantin

När insättningsgarantisystemet först utreddes beräknades kostnaden för systemet till knappt en miljard årligen under en tioårsperiod (Ds 1995:3 s. 104). När systemet sedan infördes användes denna beräkning som en utgångspunkt, men det konstaterades att justeringar torde krävas av avgiftsnivån i framtiden utifrån ändrade förutsättningar (prop. 1995/96:60 s. 101). Riksdagen har tagit ställning och beslutat om sådana förändringar av avgiftsuttaget tidigare (prop. 1996/97:1, utgiftsområde 2 avsnitt 4.3 och prop. 1999/2000:107).

De svenska instituten och de finansiella marknaderna visar för närvarande god stabilitet. Situationen är således inte densamma som när kostnaderna för systemets införande först beräknades. Mot denna bakgrund framstår en avgiftshöjning för samtliga institut enligt nuvarande regelverk inte som motiverad om mängden garanterade insättningar skulle öka på grund av en flytt av ett bestånd av insättningar till det svenska insättningsgarantisystemet, t.ex. i samband med en europabolagsombildning.

Flera remissinstanser har invänt mot att avgift för insättningsgarantin över huvud taget tas ut innan Insättningsgarantiutredningens förslag lett till lagstiftning.

Som ovan redovisats diskuterades frågan om ett fortsatt avgiftsuttag efter det att den målsatta nivån på behållna avgiftsmedel uppnåtts redan vid insättningsgarantisystemets införande. Ett fortsatt avgiftsuttag ansågs motiverat dels på grund av att avgiften är att anse som en försäkringspremie som erläggs för en viss tidsperiod, dels eftersom det gav en möjlighet till riskdifferentiering av de individuella avgifterna (se prop. 1995/96:60 s. 99). Frågan om detta är en korrekt bedömning även för framtiden är föremål för behandling av Insättningsgarantiutredningen. Det finns inte anledning att i detta sammanhang föregripa utredningens arbete och ytterligare förändra systemets uppbyggnad. Dessutom kan konstateras att om en ombildning av Nordeakoncernen till europabolag kommer till stånd som annonserats kan detta även innebära att nivån på behållna avgiftsmedel understiger 2,5 procent av de garanterade insättningarna, vilket talar emot att avgiftsfrihet skall införas.

När det gäller de konsekvenser som skillnader i avgiftsuttag mellan olika länders insättningsgarantisystem får för svenska bankers konkurrenskraft kan konstateras att detta främst är en följd av att insättningsgarantidirektivet inte innehåller några harmoniserade regler om finansiering av och avgiftsuttag för garantiåtagandet. Insättningsgarantidirektivet är för närvarande föremål för en översyn av kommissionen (se MARKT/1000/05). Regeringen anser att frågan om konkurrensneutralitet i finansieringen utgör en viktig del av detta arbete och kommer att verka för att den ges tillräcklig uppmärksamhet. Eventuella nationella ändringar av insättningsgarantisystemets finansiering beaktas dock lämpligen inom ramen för beredningen av Insättningsgarantiutredningens förslag.

I stället bör avgiften såsom föreslogs i promemorian temporärt frysas på nuvarande nivå, dvs. på 0,1 procent av de garanterade insättningarna fram till dess att Insättningsgarantiutredningens översyn av insättningsgarantisystemet avslutats och därpå lämpliga lagstiftningsåtgärder genomförts. Liksom tidigare kvarstår rätten enligt 15 § lagen om insättningsgaranti för Insättningsgarantinämnden att i den utsträckning behållna avgiftsmedel inte räcker till för att betala ersättningar uppta lån i Riksgäldskontoret. Om stabilitetssituationen för instituten som omfattas av insättningsgarantin, mot förmodan, skulle försämrats fram tills ett nytt system för avgiftssättning införs har regeringen möjlighet att föreslå riksdagen att besluta om en höjning av avgiftsnivån.

Den ökade finansiella integrationen, och Nordeas ombildning i synnerhet, väntas leda till en ökning av mängden insättningar i det svenska insättningsgarantisystemet. Mot bakgrund av den förestående genomgången av systemet och den nuvarande stabila situationen för instituten som täcks av insättningsgarantin framstår det som mindre lämpligt att under gällande regelsystem ta ut en väsentligt höjd avgift av samtliga institut. Detta gör att en temporär lösning som innebär att den årliga avgiften låses fast till 0,1 procent av de garanterade insättningarna framstår som motiverad. En mer genomgripande förändring av lagen om insättningsgaranti bör anstå till behandlingen av Insättningsgarantiutredningens betänkande. Det finns därvid, som redovisats, skäl att utifrån ändrade förutsättningar mer ingående utreda hur det framtida avgiftsuttaget skall beräknas och om ytterligare flexibilitet bör finnas i avgiftsnivån.

Förslag: Lagändringarna skall träda i kraft den 1 juli 2005.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna kommenterar inte frågan om tidpunkt för ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: I och med att europabolagsförordningen trädde i kraft den 8 oktober 2004 finns möjlighet att genom filialisering ombilda koncernstrukturen för exempelvis ett kreditinstitut från moder- och dotterbolag till ett europabolag med utländska filialer, med de konsekvenser för insättningsgarantin som ovan beskrivits. Samtidigt kan eventuella lagändringar med anledning av Insättningsgarantiutredningens arbete inte förväntas träda i kraft förrän tidigast någon gång under år 2006. Det är som tidigare redovisats inte motiverat att höja avgiftsuttaget för instituten under en övergångsperiod. Särskilt med tanke på den ombildning av Nordeakoncernen som redan är påbörjad, och som kommer att få konsekvenser för samtliga institut som ingår i insättningsgarantisystemet, bör de nya reglerna gälla när 2006 års avgiftsuttag beräknas. Lagändringarna föreslås därför träda i kraft den 1 juli 2005.

Regeringens förslag innebär att det sammanlagda avgiftsuttaget för instituten som omfattas av insättningsgarantin skall uppgå till 0,1 procent av de garanterade insättningarna oavsett hur de behållna avgiftsmedlen förhåller sig till de garanterade insättningarna.

Den 31 juli 2004 uppgick de behållna avgiftsmedlen till cirka 13,7 miljarder kronor, vilket motsvarar cirka 2,9 procent av de garanterade insättningarna. Enligt preliminära beräkningar skulle de garanterade insättningarna efter en planerad ombildning av Nordeakoncernen öka i sådan omfattning att avgifter, enligt gällande rätt, skulle behöva tas ut med belopp motsvarande 0,3 procent av de garanterade insättningarna. Detta beror på att nivån på de behållna avgiftsmedlen i förhållande till de garanterade insättningarna skulle understiga 2,5 procent. Vad den exakta nivån på behållna avgiftsmedel blir efter en ombildning beror till stor del på när och hur ombildningen genomförs, de avgifter som inbetalas till Insättningsgarantinämnden och avkastningen på behållna avgiftsmedel. Nivån kan emellertid förväntas ligga runt två procent av de garanterade insättningarna.

Enligt regeringens förslag skulle avgiftsuttaget som andel av de garanterade insättningarna kvarstå vid 0,1 procent. I jämförelse med gällande rätt innebär förslaget därför att fonden inte kommer att byggas upp i samma takt i de fall som de behållna avgiftsmedlen understiger 2,5 procent av de garanterade insättningarna.

Att avgiften inte höjs när de behållna avgiftsmedlen understiger 2,5 procent av de garanterade insättningarna innebär att mindre medel – sett i relation till storleken på de garanterade insättningarna – kommer att stå under Insättningsgarantinämndens förvaltning vid ett eventuellt infriande av garantiåtagandet. Förslaget innebär dock inte ett avsteg från principen om att insättningsgarantisystemets kostnader skall bäras av instituten. Samtidigt kan konstateras att stabiliteten i banksektorn för närvarande är god.

Lagändringen motverkar att de institut som omfattas av insättningsgarantin drabbas av en avsevärd kostnadshöjning vid flytt av större bestånd av insättningar till det svenska insättningsgarantisystemet. Eftersom det kan antas att instituten skiftar en del av kostnaden för insättningsgarantin till konsumenterna, leder detta även till att öknings av kostnadsuttaget kan undvikas i konsumentledet.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

12 §

I paragrafen anges grunderna för finansieringen av insättningsgarantisystemet.

Ändringen i *andra stycket* innebär att den sammanlagda avgiften för instituten uppgår till 0,1 procent av insättningarna oberoende av nivån på de behållna avgiftsmedlen. Förslaget innebär således att den sammanlagda avgiften för instituten inte påverkas vid en ökning av insättningarna, t.ex. vid flytt av insättningar till det svenska insättningsgarantisystemet.

Följaktligen utmönstras skyldigheten i det tidigare *tredje stycket* för Insättningsgarantinämnden att besluta om en högre avgift när nivån på de behållna avgiftsmedlen understiger 2,5 procent av de garanterade insättningarna.

13 §

Av paragrafen framgår principerna för uttaget av riskrelaterade avgifter från de institut som omfattas av garantisystemet.

Ändringen i *andra stycket* följer av att 12 § tredje stycket upphört att gälla.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 2004/05:92
Bilaga 1

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian Promemoria om ändrade avgifter för insättningsgarantin avgetts av Sveriges riksbank, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Skatteverket, Insättningsgarantinämnden, Konsumentverket, Konkurrensverket, Svenska Bankföreningen, Fristående Sparbankers Riksförbund, Finansbolagens Förening, Fondbolagens Förening, Svenska Fondhandlareföreningen, Företagarnas Riksorganisation och Finansförbundet.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 februari 2005

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Österberg

Regeringen beslutar proposition 2004/05:92 Ändrade avgifter för insättningsgarantin.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti

31994L0019